

Regelbunden tillsyn i Sonfjällsskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–9

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Härjedalens kommun under hösten 2009 och besökt Sonfjällsskolan den 3 och 4 september 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn/).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 9 mars 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Sonfjällsskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Sonfjällsskolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Sonfjällsskolan

Sonfjällsskolan	Antal elever
Förskoleklass	19
Grundskola	173

Källa: Sonfjällsskolan

Sonfjällsskolan ligger i Hede i norra delen av Härjedalens kommun och tillhör det västra skoldistriktet. Skolan inrymmer 192 elever. Många elever åker skolskjuts till skolan från omkringliggande byar.

Sonfjällsskolan omfattar förskoleklass, grundskolans årskurs 1-9, inkluderad särskola samt fritidshem. Verksamheten leds av en rektor placerad på Sonfjällsskolan. Personalen vid skolan är organiserade i tre arbetslag: förskoleklass – årskurs 1, årskurs 2–5 och årskurs 6–9.

Sonfjällsskolan ingår, tillsammans med Vemdalens skola (F-6), förskolor i Hede och Vemdalen, fritidshem i Hede och Vemdalen samt familjedaghem i Vemhån, i Hede rektorsområde. Sonfjällsskolan och Vemdalens skola har ett tydligt samarbete inom många områden, bland annat i gemensam kvalitetsredovisning och planen mot kränkande behandling och diskriminering.

Tillsynen av kommunens särskoleverksamhet och skolbarnsomsorg redovisas i separata rapporter.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat för elever i årskurs 9 uppdelat på kön år 2005–2009

	Sonfjällsskolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommun-grupp ²	Riket ³
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	214,4	216,5	199,3	219,3	208,8	207,1	207,7	209,3
- Flickor	241,0	232,9	205,3	237,1	220,6	225,9	219,5	220,6
- Pojkar	201,7	206,1	195,2	202,7	195,6	190,4	196,4	198,5
Andel (%) som ej nått målen i samtliga ämnen	12,9	9,7	27,8	24,1	20,6	25,6	20,5	23,4
- Flickor	0,0	0,0	33,3	14,3	22,2	19,4	17,1	20,3
- Pojkar	19,0	15,8	24,0	33,3	18,7	31,0	23,7	26,3
Andel (%) behöriga till nationellt program	87,1	93,5	83,7	89,7	97,1	87,2	90,0	88,9
- Flickor	100,0	100,0	77,8	92,9	100,0	91,9	92,2	89,9
- Pojkar	81,0	89,5	88,0	86,7	93,8	83,1	87,9	87,9

Källa: Skolverkets officiella statistik

. = Uppgift saknas

.. = Uppgift kan ej visas, då resultatuppgiften baseras på färre än 10 individer

Kommentar och bedömning:

Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 har varierat genom åren.

År 2006 klarade alla elever i årskurs 5 kravnivån för godkänt resultat i nationella ämnesproven i svenska och engelska samt nästan alla i matematik. Åren 2007 och 2008 var motsvarande andel mellan 74 och 82 procent, utom för matematik år 2007 där andelen som nådde kravnivån för godkänt i nationellt ämnesprov var 57 procent, 67 procent för flickor och 46 procent för pojkar.

Andelen som inte nått målen i samtliga ämnen i årskurs 9 har varierat över tid. År 2006 och 2007 var resultatet sämre än i riket.

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen

² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen

³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 9 är i stort jämförbara med riksnivå. Då antalet elever vid skolan är lågt blir variationer i resultaten tydligare.

Flickor uppvisar i både årskurs 5 och årskurs 9 något bättre resultat än pojkar i de nationella ämnesproven.

År 2008 erhöll, enligt skolans kvalitetsredovisning, nästan alla avgångselever betyg i minst 16 ämnen. Skolans genomsnittliga meritvärde år 2008 ligger i nivå med motsvarande genomsnitt för riket.

Andelen elever som är behöriga till nationellt program var år 2008 högre vid Sonfjällsskolan än genomsnittet av samtliga skolor i kommunen och i riket.

Förutom redovisning av slutbetyg och resultat i nationella ämnesprov i svenska, matematik och engelska finns ingen redovisning av måluppfyllelsen gentemot målen i årskurs 3, 5 och 9.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla sitt eget systematiska arbete med bedömning och uppföljning av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtal.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan (IUP) ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Vid tillsynen framkommer att individuella utvecklingsplaner upprättas vid Sonfjällsskolan, men att de till sitt innehåll inte helt uppfyller författningarnas krav. Genomgång av exempel på individuella utvecklingsplaner visar att omdömen inte ges i alla ämnen. De omdömen som ges är inte särskilt uttömmande och heller inte relaterade till målen i respektive ämne. Beskrivning av de insatser som framförallt skolan behöver vidta saknas i flera fall eller är ensidigt inriktade på elevens insatser. Skolinspektionen bedömer att Sonfjällsskolan behöver förbättra de individuella utvecklingsplanerna samt ge eleverna skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i. Skolan ska också försäkra sig om att det tydligt framgår vilka framåtsyftande insatser som ska vidtas för att eleven ska beredas möjlighet att nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. För stöd i utformningen av individuella utvecklingsplaner, se Skolverkets allmänna råd för individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen (SKOLFS 2009:16).

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

6 (16)

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen
Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, framgår att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. För att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv ska skolan också sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskolan samt med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Vid intervjuer med personal framkommer att samverkan sker inom verksamhe-

ten men i en omfattning som upplevs som otillräcklig. Exempelvis upplevs mycket tid av arbetslagskonferenser gå till praktiskt administrativa frågor och/eller annan information. Man beskriver också en del informella kontakter med de gymnasieskolor som de flesta elever går vidare till. Dock inte systematiserat eller i skolans regi.

Skolinspektionen bedömer att Sonfjällsskolan behöver utveckla sina rutiner för att möjliggöra bättre samverkan inom verksamheten och med andra verksamheter.

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av läroplanen framgår att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Vidare framgår att läraren ska utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

I intervjuer med personal i årskurs F–6 vid Sonfjällsskolan framkommer svårigheter med anpassning av undervisningen. I personalintervjuer påtalas också att undervisningen för särskoleelever som är integrerade i grundskoleklass inte anpassas efter elevernas behov. Även behov av kompetensutveckling påtalas av personalen. Enligt Hede rektorsområdes kvalitetsredovisning har vissa insatser gjorts och skolan har ambitioner att fortsätta arbetet.

I vissa ämnen för årskurs 7–9 används så kallade nivåindelade grupper, vilka enligt skolan uppges fungera väl ur pedagogisk synpunkt. Skolinspektionen vill dock framhålla att verksamheten i grundskolan ska organiseras så att eleverna i huvudsak har en sammanhållen och gemensam studiegång. Nivåindelning efter

kunskaps- och prestationsmässiga förutsättningar i ett ämne under en begränsad tid kan vara motiverat utifrån ett pedagogiskt syfte om det inte leder till för lågt ställda förväntningar på eleverna. Elevernas resultat ska fortlöpande följas upp varvid organiseringen av undervisningen omprövas. Verksamheten bör bygga på en genomtänkt pedagogisk planering så att varje elev har möjlighet att nå målen för utbildningen och förverkliga sina möjligheter.

Skolinspektionen bedömer att Sonfjällsskolan behöver säkerställa att undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Särskilt stöd ska ges till elever med behov av specialpedagogiska insatser. Sådant stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör.

Vid personalintervjuer på Sonfjällsskolan framkommer att eventuellt behov av särskilt stöd för elever inte alltid utreds, vilket kan innebära att inte alla elever i behov av särskilt stöd får det.

Skolinspektionen bedömer att rektorn vid Sonfjällsskolan måste säkerställa att detta åtgärdas och att eventuella behov av särskilt stöd utreds så att alla elever får det stöd de har rätt till.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av grundskoleförordningen framgår att om utredning visar att elev behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Vid personalintervjuerna på Sonfjällsskolan framkommer att åtgärdsprogram inte alltid upprättas för elever som behöver särskilt stöd. I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av är målen inte tillräckligt beskrivna eller tyd-

ligt utvärderingsbara. Åtgärderna är till stor del inriktade på elevens insatser och det är i något fall oklart vem som ska göra vad.

Skolinspektionen bedömer att rektorn för Sonfjällsskolan måste ta ett tydligare ansvar för arbetet med åtgärdsprogram. Rektorn måste se till att åtgärdsprogram alltid upprättas för de elever som är i behov av särskilt stöd. Skolan behöver också se över åtgärdsprogrammets utformning så att de uppfyller kraven i författningarna. För utformningen av åtgärdsprogram, se Skolverkets allmänna råd För arbete med åtgärdsprogram (2008:25).

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt ska den som verkar inom skolan främja jämställdheten mellan könen samt aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden. Av skollagen framgår vidare att om huvudmannen eller personal får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, är huvudmannen skyldig att utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Intervjuer med både rektorn och personal ger en bild av att Sonfjällsskolan arbetar för att skolmiljön ska vara trygg och inriktad på lärande. Intrycket är också att man förbättrat skolmiljön i det avseendet jämfört med tidigare. Skolans trygghetsgrupp agerar vid misstänkta kränkningar. Exempelvis samtalar de med alla inblandade vid misstänkt kränkning. Ett system med utsedda kamrattstödare ger också elever roller i arbetet för en trygg miljö. Personalen framhåller fördelarna med en liten skola där det lättare går att se vad som sker. Synpunkterna går dock isär om möjligheterna att verkligen se vad som händer överallt på

skolan. I rektorsområdets årliga plan gällande kränkande behandling och diskriminering beskrivs insatser för att förebygga och förhindra kränkande behandling och diskriminering. Trots den positiva beskrivningen av skolans miljö beskrivs också kränkningar mellan elever. Kränkningarna anges som hårda ord, tråkiga kommentarer, knuffar och liknande. Detta är inte acceptabelt och måste åtgärdas.

Skolinspektionen bedömer att Sonfjällsskolan måste vidta åtgärder och säkerställa att skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande och där kränkningar inte accepteras.

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Enligt skollagen ska huvudmannen vidare se till att det vidtas åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Tillsynen visar att Sonfjällsskolans värdegrundsarbete bland annat omfattar samtals- och samarbetsövningar och arbete över klassgränserna. Skolans trygghetsgrupp arbetar med att involvera föräldrar och lyfta frågor kring internetanvändning. Elevrådet har tagit upp frågor om vad man säger till tillvarandra. Personal, rektorn och elever beskriver att skolans värdegrundsarbete har inneburit förbättringar, men också att det fortfarande förekommer kränkningar mellan elever. Kränkningarna kan bestå av hårda ord, tråkiga kommentarer, knuffar och liknande. Kränkningarna innebär ibland behov av akuta insatser av skolan. Skolinspektionen bedömer att Sonfjällsskolan måste vidta kraftfulla insatser för att utveckla sitt förebyggande och förbättra sitt aktiva värdegrundsarbete.

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 14 a kap. skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras un-

der det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska planen mot kränkande behandling upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Sonfjällsskolan ingår i Hede rektorsområde för vilket en årlig plan mot kränkande behandling upprättats; Hede rektorsområdes årliga planer gällande kränkande behandling och diskriminering 2009. I planen saknas dock en redogörelse för vilka insatser som ska påbörjas och genomföras under året. Såvitt framgår av den årliga planen och intervjuer med personal har inte eleverna medverkat i framtagandet av planen. I planen framgår inte heller hur den ska utvärderas.

Skolinspektionen vill också framhålla att en redogörelse för insatser och åtgärder att vidta måste bygga på en kartläggning av den egna verksamheten.

Skolinspektionen bedömer att Sonfjällsskolan måste förbättra sin plan mot kränkande behandling så att den innehåller en redogörelse för vilka insatser som ska påbörjas och genomföras under året och i övrigt uppfyller de krav som ställs i författningarna. Se Skolverkets allmänna råd För att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38).

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
I bilaga 3 till skollagen finns föreskrifter om utbildningens omfattning i grundskolan, timplan. Hede rektorsområde har till Skolinspektionen redovisat en timplan för de nio årens grundskoleutbildning. Rektorsområdets timplan har på ett tydligt sätt jämförts med den nationella timplanen. Trots att rektorsområdet på detta sätt har en tydlig bild av vilken omfattning utbildningen inom rektorsområdet har samt den lagstadgade minsta garanterade undervisningstiden, får inte eleverna den undervisning de har rätt till. Sammanställningen visar att eleverna visserligen får betydligt mer undervisning än den minsta garanterade undervisningstiden om 6 665 timmar. Rektorsområdet erbjuder hela 6 800 timmar. Eleverna får dock för litet undervisningstid i ämnena hem- och konsumentkunskap, samhällsorienterande ämnen (SO) och i elevens val. Skolledningen inom rektorsområdet uppger att den lokala timplanen är gammal och att man inte observerat att den inte överensstämmer med den nationella timplanen. Skolinspektionen bedömer att den lokala timplanen måste ses över och att skolan säkerställer att eleverna får den undervisning som de har rätt till.

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av grundskoleförordningen framgår att som språkval ska erbjudas minst två av språken franska, spanska och tyska. Som språkval för en elev ska i stället erbjudas följande språk, om eleven och elevens vårdnadshavare önskar det: det språk som eleven har rätt till modersmålsundervisning i, svenska som andraspråk för elever som i övrigt får undervisning i svenska som andraspråk, svenska för elever som i övrigt får undervisning i svenska, engelska, eller teckenspråk. En kommun är skyldig att anordna undervisning i ett sådant språk, om minst fem elever väljer språket. Av grundskoleförordningen framgår vidare att en kommun är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om det finns en lämplig lärare. En kommun är skyldig att anordna sådan undervisning om minst fem elever önskar undervisning i språket. När det gäller samiska, tornedalsfinska eller romska elever är kommunen skyldig att anordna modersmålsundervisning även om antalet elever är mindre än fem. Enligt intervjuer med lärarna erbjuder inte Sonfjällsskolan som språkval engelska eller svenska separat. Enligt rektorn informerar inte skolan heller om eller erbjuder modersmålsundervisning. Rektorn uppger att det finns elever med utländsk bakgrund som inte erbjuds modersmålsundervisning. Detta eftersom

de är färre än fem elever på skolan.

Skolinspektionen bedömer att Sonfjällsskolan måste utöka de erbjudna valmöjligheterna för språkvalet så att det överensstämmer med kraven i grundskoleförordningen. Skolinspektionen bedömer också att Sonfjällsskolan måste informera om och erbjuda modersmålsundervisning till elever som kan ha rätt till detta, se vidare i kommunbeslutet.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt skollagen är kommuner och landsting skyldiga att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Undantag får göras endast om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna.

Vid tillsynen i Sonfjällsskolan framkommer att skolan saknar kompetens för

undervisning av särskoleelever och elever som behöver särskilt stöd. Kompetensutvecklingen framställs i lärarintervjuer som centralt styrd och utan direkt koppling till skolans behov eller till det individuella behovet hos lärare.

Skolinspektionen bedömer att Sonfjällsskolan måste säkerställa att dess pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt skollagen ska det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av läroplanen framgår att som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Intervjuer med personal och med rektorn vid Sonfjällsskolan beskriver att rektorn har lite kontakt med verksamheterna för de yngre eleverna i årskurs F–6. Det beskrivs delvis som ett prioriteringsproblem där rektorn prioriterat verksamheten för elever i årskurs 7–9. Rektorn upplevs inte hinna med uppgiften som pedagogisk ledare.

Rektorn anser sig i huvudsak vara förtrogen med den dagliga verksamheten. Vid intervjuer med personal och rektor uppges dock att rektorn inte är förtrogen med kunskapsresultaten på skolnivå. Han begär inte heller in uppgifter om kunskapsresultat på klassnivå.

Skolinspektionen bedömer att rektorn i högre grad måste hålla sig förtrogen med den dagliga verksamheten för alla elever. Rektorn måste ha kännedom om skolans kunskapsresultat för alla årskurser och ta sitt övergripande ansvar för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen, se även bedömningspunkt 3.4.1.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete**Bedömningspunkter****3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av läroplanen framgår att skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Rektorn vid Sonfjällsskolan uppger att skolans kvalitetsarbete har fått stå tillbaka på grund av tidsbrist. Skolans kvalitetsarbete har fått stå tillbaka på grund av tidsbrist. Som exempelvis påtalats under bedömningspunkt 3.3.1 följer inte rektorn upp kunskapsresultaten på skolnivå. I intervjuer med personal beskrivs dock viss uppföljning av lokala mål. Detta bland annat utifrån Skolverkets så kallade BRUK-indikatorer; bedömning, reflektion, utveckling och kvalitet.

Skolinspektionen bedömer att Sonfjällsskolan behöver utveckla och systematisera sitt kvalitetsarbete, det vill säga planera, följa upp, utvärdera och genomföra åtgärder och insatser för att skolans verksamhet ska kunna utvecklas och de nationella målen uppnås.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. I kvalitetsredovisningen ska uppföljning och utvärdering av planen mot kränkande behandling redovisas. Skolans kvalitetsredovisning ska utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning. Skolinspektionen har tagit del av Sonfjällsskolans skriftliga kvalitetsredovisning som är gemensam för hela Hede rektorsområde. Kvalitetsredovisningen uppfyller dock inte författningskraven. Det saknas en tydlig bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen förverkligats. Kvalitetsredovisningen saknar också en redogörelse för vilka åtgärder som verksamheten avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Det framgår inte heller om personal, elever eller vårdnadshavare medverkat i framtagandet av kvalitetsredovisningen. Skolinspektionen bedömer att Sonfjällsskolans kvalitetsredovisning måste kompletteras och utvecklas för att motsvara förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet. För stöd i utformningen av kvalitetsredovisning se Skolverkets allmänna råd om kvalitetsredovisning (SKOLFS 2006:18).

2009-12-09 Umeå

Kjell Holmberg

Stefan Persson